

EINSPACH GÁBOR
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

1054 BUDAPEST
Honvéd utca 8. I.2.
einspach@artmagazin.hu
+ 36 209 359 889

EG-21102020-01

Budapest, 2020. október 21.

Szakértői vélemény

Megbízó: MNB-Ingatlan Kft.

Megbízás tárgya: Ilona Keserü Ilona művének értékelése

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a képet felajánló magánszeméllyel. Azt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek elsődleges forrásai a szakirodalomban, az internetes adatbázisokban, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a megbízótól megkapott dokumentáció és a tulajdonosnál lefolytatott szemle volt.

Ilona Keserü Ilona 1933-ban született Pécsen. 1946 és 1950 között a pécsi Képzőművészeti Szabadliceumban, majd 1950 és 1952 között a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanult. 1952-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1958-ban végzett festő szakon, de a freskó szakon is tanult. Az első három évben Bencze László, azután Szőnyi István volt a mestere, ám ő Martyn Ferencet tartja igazi mesterének, aki már 1945-től foglalkozott vele Pécsen. 1960-tól könyvillusztrációkat készített a Szépirodalmi és a Móra Ferenc Kiadó számára. Díszlet- és jelmeztervezéssel is foglalkozott (1967–1976) a Nemzeti Színház, a Katona József Színház, az Ódry Színpad, az Operaház, a kaposvári Csiky Gergely, a kecskeméti Katona József és a Marosvásárhelyi Magyar Színház előadásaihoz. 1983-tól rajzot és festészetet tanít Pécsen, a Janus Pannonius Tudományegyetemen (1991-től egyetemi tanár, 2003-tól professor emerita). 2003 és 2008 között Színerő címmel doktoranduszok részére többhetes festészeti kurzusokat és kiállításokat szervezett nagyméretű művek készítésére és bemutatására a pécsi Zsolnay gyár területén. Ő a Pécsi Képzőművészeti Mesteriskola egyik alapítója. Külföldön is volt vendégprofesszor: 1985-ben az École des Beaux Arts (Cergy-Pontoise), 1998-ban a University of Hertfordshire látta vendégül. Pályafutása alatt számos külföldi tanulmányúton vett részt Lengyelországtól az Amerikai Egyesült Államokig. 1963-ban olasz állami ösztöndíjjal részt vett a római Accademia di Belle Arti szabad kurzusán. 1984-ben Munkácsy Mihály-díjat kapott, 1989-ben Érdemes művész lett, majd 1996-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét. 1993-ban tagja lett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. 2000-ben Kossuth-díj kitüntetésben részesült. Keserü Ilona festészetének tengelye a színekhez időben és térben változó viszonya, azok kutatása és különböző megnyilvánulási formája. A 60-as évek végén új vonulatként jelent meg a festészeti munkásságában, amelyet Keserü maga

színekutatásnak nevezett el. Mindezzel a korábbi – piros – narancs – rózsaszín orientáltságú színhasználatát kívánta tágítani, első sorban a spektrumszínek tartományai felé. Számos festmény témája lett tehát a pigmenttel kikeverhető színek skálája a színfelbontás és a színek egymásba való átmenetének elemzése, illetve a festékből kikeverhető legnagyobb szín-intenzitás. Keserü a 70-es évek elején fedezte fel Goethe nyomán a mindenféle árnyalatú bőrszín, mely erőteljes színhasználatát ellenpontosza (Lágy káprázat). A 2000-es évektől a bőrszín számos művén már mint a festővászon fonákja jelenik meg (Pávaszem). Színekutatásának eddigi utolsó állomása Keserü 2001-es római útjához köthető, amikor is a Sixtusi Kápolna mennyezetfreskóinak megtisztított felületein szembesült egy új – ám Michelangelo idejében teljesen általános - festészeti – optikai jelenséggel, amelynek a neve: *cangiante*. Lényege szerint nem komplementer, vagy ún. harmonikusnak tekintett színpárok kerülnek egymás mellé, hanem saját fényüket és egymás ragyogását fokozó, nem a logikán, hanem személyes szín-preferenciákon alapuló színértékek. Keserü Ilonát ezek a váratlan, harsogó színakkrodok, „néha hajmeresztő dolgok”, lilák-kékek, narancsok-zöldek ragadták meg, mely aztán inspirációul szolgált számos művéhez. Alkotói energiái ma is töretlenek, aktív művész, a magyar kulturális élet fontos alakja. **A szakvéleményben szereplő mű Ilona Keserü Ilona eredeti, hiteles, kiemelkedő kvalitású, sajátkezű alkotása.**

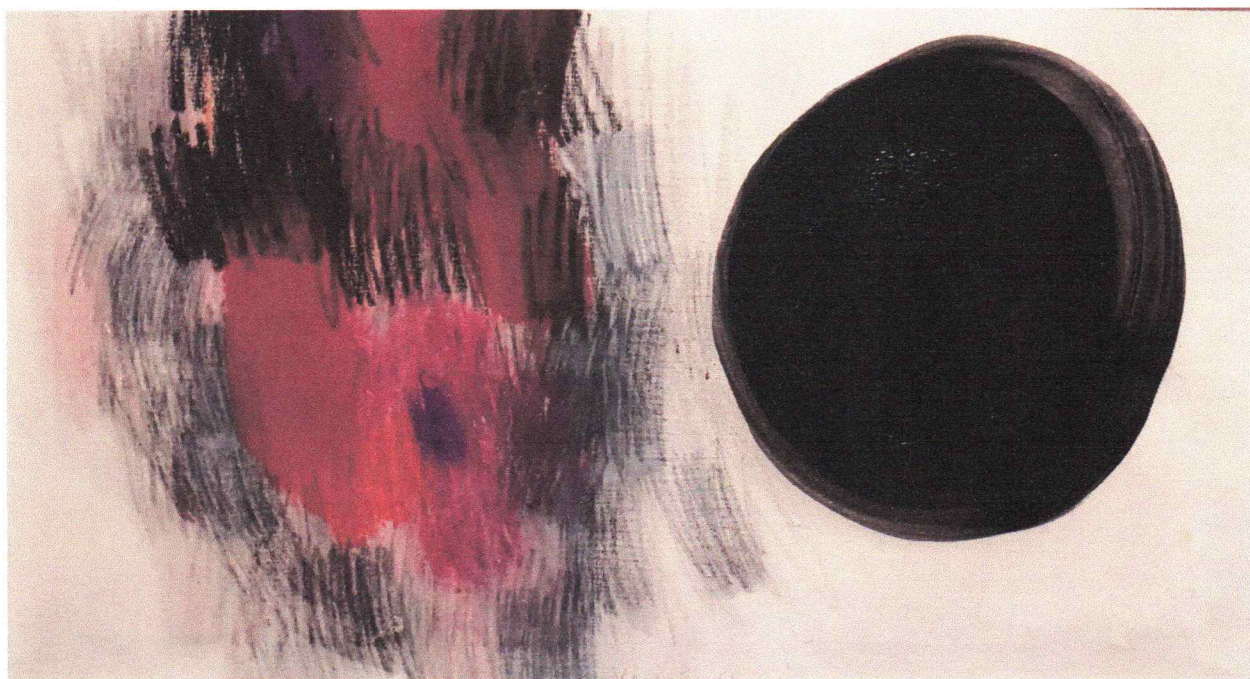
Ilona Keserü Ilona (1933): 2-es számú festmény, 1965

olaj, kréta, grafit, zománc, vászon

45x70 cm

jelezve vakrámán: Keserü

a vakrámás felirat: „ 2-es számú festmény“ 45x70 cm

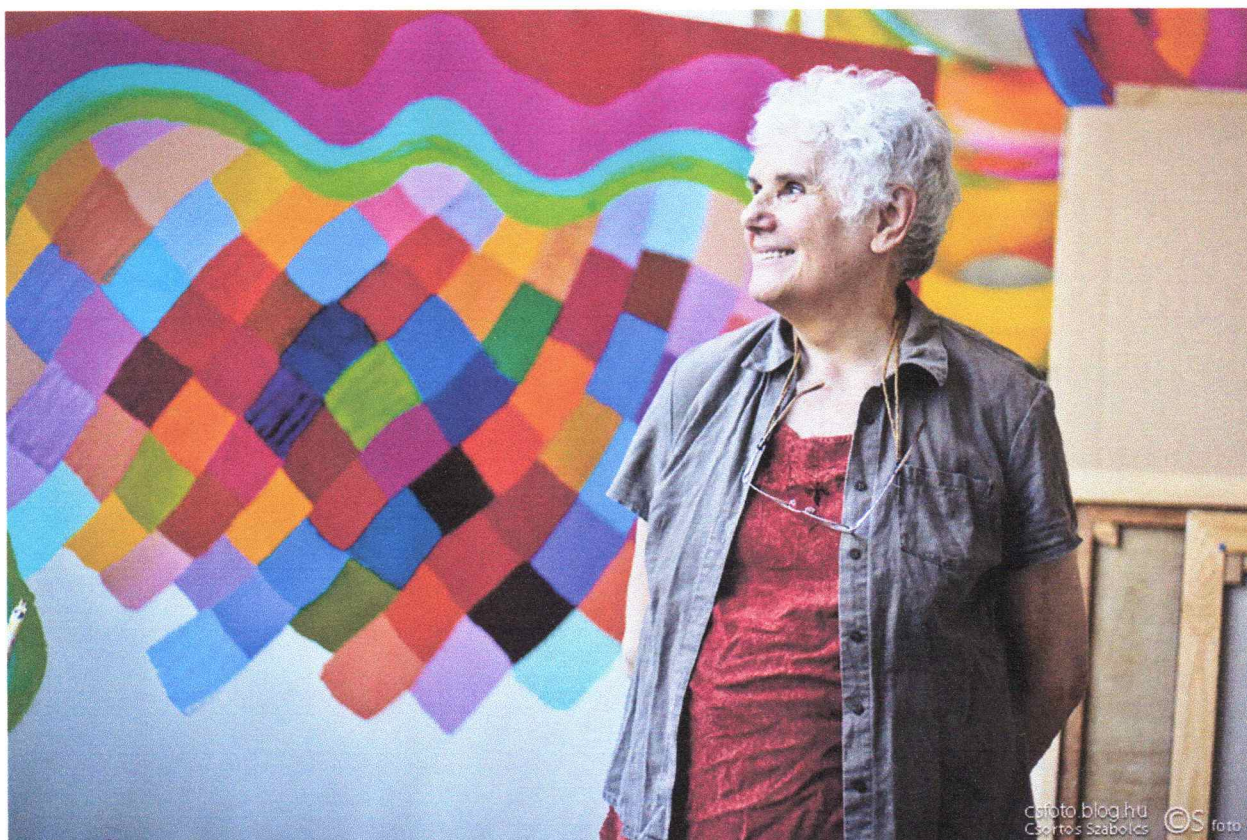
Keserü Ilona pályáján jelentős fordulópon az 1962-1963-as olaszországi tartózkodás. Ekkortájt készült *Zsilett*rajzainak lendületes, kusza kalligráfiái a 60-as évek közepén fokozatosan átvezetnek nagy gesztusfestészeti képeihez (*Számozott képek*), amelyeknek erős vörös-narancs-fekete koloritja felváltja a korábbi képek sötét tónusú monokrómiáját.

A festmény az 1965-ben festett, tíz képből álló sorozat 2. számú darabja, mely nemcsak Ilona Keserü Ilona művészetében nagyon fontos állomás, de a háború utáni magyar festészetnek is kiemelkedő jelentőségű darabja, az egyik első magyar gesztusfestmény.

A műtárgypiac vizsgálata

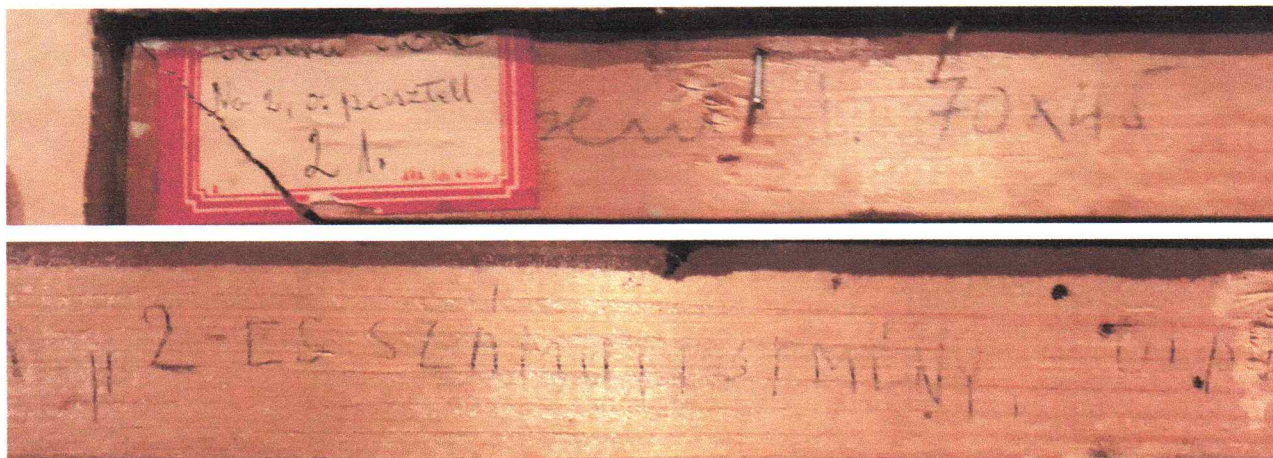
Argenti
Einspach Gabo
5529

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Általánosságban kijelenthető -persze nem ismerve a járvány következményeit-, hogy a magyarországi műtárgypiac a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészet piaci pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitásban él. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas-hetvenes évek magyarországi neo-avantgárd törekvéseinek karrierje. A szakvéleményben szereplő művész olyan alakja a magyarországi művészetnek, aki nemzetközileg is ismert, jelentős, kánonformáló múzeumokban és gyűjteményekben vannak képei, művei nemcsak a hazai, de a nemzetközi műkereskedelemben is jelentős számban fordulnak elő. A külföldi gyűjtőknek köszönhetően árainak nemzetközi támasztéka is van, művészete esetében további értéknövekedés is prognosztizálható. A hazai piacvezető aukciósházak utóbbi időben a háború utáni és kortárs művészet területén megélénkült aktivitása pedig újabb vevőket, gyűjtőket vonz erre a területre.

Ilona Keserü Ilona a Frieze Masters-en a londoni Stephan Friedmann Gallery standján átütő sikert aratott 2017-ben, Maurer Dóra mellett ma már a közép-európai régió egyik legfontosabbnak tartott nőművésze. Olyan múzeumokban vannak alkotásai, mint a New York-i Metropolitan Museum, Grazyna Kulczyknak a svájci Suschban megnyitott kortárs múzeuma, a

washingtoni National Museum of Women in the Arts vagy a berlini Nationalgalerie. Művei szerepeltek az Elisabeth Dee galériában, New Yorkban 2017-ben megrendezett *With the Eyes of Others* című kiállításon, 2018-ban Párizsban a Tajan *The Hungarian Avant-garde - Third Generation* című kiállításon, és ugyanebben az évben a Stephan Friedmann Galleryben önálló tárlata volt. Művei nehezen hozzáférhetőek, érezhetően nagyobb kereslet van a képei iránt, mint amennyi műve a műtárgypiacon elérhető. A Kisterem Galéria sikeresen mutatta be több nemzetközi vásáron, a nőművészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem Ilona Keserü Ilona művészetét is fókuszba helyezte. A művész jelen van a washingtoni National Museum of Women in the Arts gyűjteményében is. Bár a kortárs művészek esetében az elsődleges piac számai a meghatározóak, a korszak és a vizsgált festők felfutása már a másodlagos piac árain is tükröződik, még úgy is, hogy kiemelkedő művek ritkán kerülnek árverésre tőlük. Keserü Ilona legmagasabb aukciós ára meghaladja a 70 000 eurót, nemzetközi piacon az eddigi legjelentősebb akvizíció egy korai művéért közel 60 millió forint volt, de New York-i Metropolitan Museum ennél jelentősen magasabb áron sem tudott ebből az idpszakból származó művet a gyűjteménye számára megszerezni. Művei rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra, a gyűjtők sorban állnak a jelentős művekért és ez folyamatos értéknövekedést jelent. A közelmúltban a Virág Judit Galéria árverésén egy 17x45 cm nagyságú, 1969-ben papírra! festett Keserü Ilona mű több mint 5 millió forintért kelt el, ami nagyon jól jelzi a Keserü művek keresettségét és a folyamatosan, szinte napról napra meredeken emelkedő árszínvonalat.

A szakértői értékmeghatározás módszere

[Handwritten signature]
 Inspack
 0522247

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál felhasználtam a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művész életrajzánál az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkeit is használtam.

A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a kép elhelyezkedését az adott festő életművében. A megállapított forgalmi értékeket befolyásolta a kép témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit.

A szakvéleményben szereplő festő élő, aktív művész, akiknek művei alapvetően az elsődleges piacon cserélnek gazdát, az ott jellemző árai szignifikánsak, az érték meghatározásánál a galériás árakat súlyozottan vettem figyelembe. Ugyanakkor életkorából adódóan aukciókon is felbukkannak képei. A másodlagos piacon elért árak kortársak esetében jellemzően kevésbé meghatározóak, de az értéket befolyásolják, Ilona Keserü Ilona esetében pedig a 2020. októberében született aukciós eredmény alá is támasztja az elsődleges piac árait.

A kép állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. A szakvéleményben szereplő festmény a tulajdonosnál lefolytatott szemlén kifogástalan állapotban volt.

Ilona Keserü Ilonának alig érhető el képe a műkereskedelmben, a korai képek irán pedig kiemelkedően nagy a kereslet, ami az árakban is megnyilvánul. A vizsgált kép a hatvanas évek időszakának kiemelkedő jelentőségű alkotása, melyhez hasonló nincs jelenleg a műtárgypiacon. A festmény alsó becsértékét 50 millió forintban, felső becsértékét 60 millió forintban határozom meg. A szakvéleményben szereplő mű Ilona Keserü Ilona eredeti, hiteles sajátkezű alkotása. A megállapított érték már tükrözi a Keserü Ilona képek értékében a közelmúltban végbement értékelkedést is. A becsült forgalmi érték nem tartalmazza az alkotás adás-vételi tranzakciója során esetlegesen felmerülő adó, díj és járulék terheket, valamint a szállítási, biztosítási, állagmegóvási, elhelyezési költségeket.

Az elérhető adatok alapján Ilona Keserü Ilona jelentős művekkel van jelen a magyarországi közgyűjteményekben, de egyik múzeumunk sem tudja reprezentálni a teljes életművet. A szakvéleményben szereplő kép múzeumi rangú alkotás, Ilona Keserü Ilona életművének kiemelkedő darabja, mely nemcsak bármely magyar, de még a legnagyobb presztízsű nemzetközi közgyűjteményekhez is méltó. A festmény párdarabjai a Ludwig Múzeum és a Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteményét gazdagítják, a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének nagyon fontos, hiánypótló darabja lehetne. Közgyűjteménybe kerülését kiemelten fontosnak tartom.

